Kürtaj ve Gurre

?SLAM FIKHINA GÖRE KÜRTAJ VE GURRE

Fatih KALENDER

Bizleri erkek ve di?iden yarat?p ve nimetlerin en fevkinde olan ?slam nimetiyle nimetlendiren ve kâinat?n efendisi hazreti Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem'in ümmetinden olma bahtiyarl???n? bizlere ihsan eden Allah'ü Taala hazretlerine hamd olsun.

Evleniniz ço?al?n?z zira ben k?yamet gününde sizin (çoklu?unuz) la övünece?im[1]Buyuran Efendimiz (sallallahu aleyhi ve selem) 'in , al ve eshab?'n?n vede k?yamete kadar onun getirdi?i dini kendi hayatlar?nda düstur edenlere salat ve selam olsun.

Okuyucular?m?zdan gelen telefon neticesiyle ele alaca??m?z mesele, ?slam âleminden de öte insanl???n gündemini defalarca me?gul etmi? olan ve baz? zamanlarda da me?gul etmeye devam eden çocuk ald?rma (kürtaj) meselesi hakk?nda olacakt?r.

T?p dilinde rahim içinden doku almak anlam?na gelen kürtaj, genel olarak istenmeyen gebeli?in sonland?rma amac?yla yap?lmas?n?n yan?nda biopsi veya tedavi amaçl?da uygulanmaktad?r. Ancak ifade sadedinde bulundu?umuz konunun sadece çocuk ald?rma uygulamas? oldu?undan biopsi veya tedavi amaçl? yap?lan kürtaj i?lemlerinden bahsetmeyece?iz.

Usulü f?k?h k?taplar?m?z'?n (*maslahat*) bölümünde ?slam dininin be? temel ilkesi oldu?undan bahseder, bunlarda: Dinin muhafazas?, Nefsin muhafazas? yani ?nsan hayat?n?n korunmas?, Neslin muhafazas? yani nesebin korunmas?, Akl?n muhafazas?, Mal?n muhafazas? d?r[2]. Görüldü?ü gibi ?nsan hayat?n?n muhafaza alt?na al?nmas? ?slam'?n be? temel ilke ve amaçlar?ndan biridir. Ayr?ca mahlûkat?n en ?ereflisi olan ?nsan?n sayg?nl??? ve dokunulmazl??? ?slam dininin ?srarl? bir ?ekilde üzerinde durdu?u ana fikirlerden biridir. ?nsan babas?n?n sperminin annesinin yumurtas?yla bulu?up döllenme neticesiyle de olsa ya?am hakk?n? sperm sahibi ve yumurta sahibi anne babas?ndan almamaktad?r. Bilakis bu ya?am hakk? kendisine, sperm ve yumurtan?n rahimde döllenmesiyle, Yaratan taraf?ndan verilmi? temel hakk?d?r. Dolay?s?yla bu safhadan sonra anne ve baba da dâhil olmakla beraber hiçbir kimsenin çocuklar?n?n hayat?na son verme gibi bir hakka sahip de?illerdir. Bu itibarla ?slam'?n kabul etti?i manada bir gerekçe olmaks?z?n anne karn?ndaki çocu?un ald?r?lmas? yani kurtaj yap?lmas? genel olarak ?slam hukukunda do?ru olarak kabul edilmemi?tir. Zira efendimiz sallallahu aleyh'i ve sellemin: **Evleniniz ço?al?n?z zira ben k?yamet gününde sizin (çoklu?unuz) la övünece?im** sözündeki te?vikine münafi oldu?u gibi, ?slam dininin f?trat dini olmas?, dolay?s?yla f?trata ayk?r? olan her ?ey'in ?slâm'a göre de mahzurlu olmas? bir hakikattir.

?slam fukahas? sperm ve yumurtan?n hangi safhadan itibaren cenin say?laca?? ve bu ceninin kürtaj dedi?imiz al?nmas?yla ki?iye terettüp edecek günah?n farkl? olup olmayaca?? konusunda tart??m??lard?r. Ayn? bu derecede ?slam Hukukcular?n dan, rahimdeki çocu?a ruh verildikten sonraki durumu ile ruh verilmeden önceki durumunu ve ?ekillenip ?ekillenmeden önceki durumunu ay?ranlarda olmu?tur.[3] Yani anne rahmindeki embriyo dedi?imiz cenin için, ?ekillenmeden önceki hali ?ekillendikten sonraki hali, ruh verildikten sonraki hali ruh verilmeden önceki hali diye genel olarak dört k?s?mda fukaha taraf?ndan incelenmi?tir.

Bu konuyla alakal? yani insan?n anne rahmindeki devreleri hakk?nda Allahü Teâla hazretleri ?öyle buyurmaktad?r: **Andolsun ki, biz insan? süzülmü?, özlü balç?ktan yaratt?k. Sonra onu "nutfe (meni, sprem) olarak muhkem bir karargâha (rahme) koyduk. Sonra nutfeyi (yap??kan) bir kan p?ht?s? haline getirdik. Ard?ndan kan p?ht?s?n? bir çi?nem et yapt?k, bu çi?nemi kemiklere çevirdik, kemiklere de et giydirdik, sonra da onu ba?ka bir varl?k yapt?k, ?ekil verenlerin en güzeli olan Allah ne yücedir. Sonra siz**

bunun ard?ndan elbette öleceksiniz.[4]

Bu devreler hakk?nda da Efendimiz sallallahu aleyh'i ve selem ?öyle buyuruyor: **Sizden her biriniz k?rk gün annesinin karn?nda tutulur. Sonra bir o kadar da orada yap??kan p?ht? olur. Sonra bir o kadar da orada bir çi?nem et halinde bulunur. Sonra da melek gönderilir ve ona ruh üfler.[5]**

Müslim'in rivayet etmi? oldu?u bir ba?ka hadisi ?erifte de:**Nutfe nin üzerinden k?rkiki gece geçince Allah ona bir melek gönderir. O da onu ?ekillendirir, kula??n?, gözünü, cildini, etini ve kemiklerini yapar…[6]**

Ayet'i kerime ve hadisi ?erifler do?rultusunda, döllenen meni anne rahminde k?rk gün anne rahmiyle herhangi bir irtibat? olmadan kal?r. Sonra (âlaka) dedi?imiz bir p?ht? parças? olarak rahimle alaka kurar. Bu surede k?rk gün kadard?r. Sonra bu (âlaka) yap??kan p?ht? bir et parças? olur. Kemikleri ve eti olu?ur. Bu üçüncü devrede üçüncü k?rk?n sonuna kadard?r. Sonra ilk üç safhadan farkl? bir yarat?? meydana gelir ki buda cenine ruh verildi?i safhad?r. Yani cenin için 120 gün tamamland???nda ruh verilmi? olur. Ancak ruh sahibi olmas?yla canlanmas?n? ayn? olarak kabul etmekte mümkün de?ildir. Sperm ile yumurtan?n birle?mesiyle bir canl?l?k ve bütünlük kazand???n?, an an olu?umunu tamamlad??? hatta ilk birkaç haftadan itibaren organlar?n?n te?ekkül etti?ini de mü?ahede etmekteyiz. Lakin ?nsan; Ekseriyetinde üzerinde oldu?u görü? do?rultusunda ruh ve bedenin bütününün ismidir. Sadece ruhun ismi de?il.[7]

Bu itibarla Âlimlerin bir k?sm? 120. günden önceki ölümü normal bir insan?n ölümü gibi de?erlendirmiyorlar. Di?er bir ifadeyle 120. günden evvelki kürtaj ile 120. günden sonraki kürtaj'? hüküm itibar?yla ay?r?yorlar. Ve buna delil olarakda ayeti kerimede devrelerin aras?n? (??) **sonra** kelimesiyle ayr?lmas?n? devrelerin birbirleriyle tam olarak farkl? olduklar?n? birbirlerinden di?erine geçi?in bir dönü?üm oldu?unu ileri sürerek, ayeti kerimelerde geçen (**sonra da onu ba?ka bir varl?k yapt?k, ?ekil verenlerin en güzeli olan Allah ne yücedir. Sonra siz bunun ard?ndan elbette öleceksiniz.)** hükmünün i?aretiyle ölümün ancak bu dönemden sonra yani ruh üflenildikten sonra olabilece?ini söylemektedirler.

Yukar?da zikri geçen Buhari ve Müslim'in rivayet etmi? olduklar? hadisi ?erif do?rultusunda ruhun 120. günde üflendi?inde ?slam Hukukçular? aras?nda görü? birlili?i vard?r.[8] Ruhun yüzyirmi günde üflendi?i konusunda ittifak, bulundu?u için yukar?da zikri geçen Müslim'in rivayet etmi? oldu?u ikinci hâdisi ?erifi de; "ceninin k?rk günde ?ekillenmesi de?il, bunun melek taraf?ndan yaz?lmas?" ?eklinde tevil edenler olmu?tur. Ancak kanaatimizce bu tevile gerek yoktur. Zira biraz öncede ifade etti?imiz gibi cenine ruh'un üflenmesi o ceninin daha önceden ?ekillenmesine mani de?ildir. Nitekim günümüzdeki ayr?nt?l? t?p da Müslim'in rivayet etmi? oldu?u hadisi ?erif'in zahirini (her ne kadar ?ekillenmenin 40-42-45. günler gibi farkl? rivayetlerde olsa[9]) teyitlemekdedir.

Ruh üflendikten sonra çocuk ald?rman?n yani kürtaj'?n haraml?l??? konusunda ve bu davran???n cinayet telakki edilece?inde ?slam Hukukçular? aras?nda herhangi bir ihtilaf yoktur.[10] Fukahan?n bu mutlak ifadesinden anna??lan çocu?un al?nmamas?nda anne hayat? için tehlike olup olmamas?n? müsavi olmas?d?r. Nitekim Hanefi fukahas?ndan ?bni Abidin, Ha?iyesinde: ?ayet çocuk anne karn?nda canl? ise ve al?nmamas? durumunda anne hayat?ndan korkuluyorsa bile çocu?un al?nmas? yani öldürülmesi caiz de?ildir, buyurarak ifadesine ?öyle devam etmi?tir: Zira annenin ölümü vehmidir yani kesin de?ildir. Rahmindeki çocu?un hayat? ise fil vaki kesindir. Dolay?s?yla vehmi olan bir ?eyden dolay? yani annenin ölümünden dolay? kesin olan yani çocu?un hayat? yok edilemez yani öldürülemez.[11] Bu konu (mecmeâl f?khiyye) dedi?imiz ?slam f?k?h toplant?s?nda dile getirilip uzunca müzakereler neticesiyle ?bni Abidin gibi birçok Hanefi fukahas?n?n h?laf?na ?u kanaate

var?lm??t?r: ?ayet annenin hayat?n? kurtarma gibi t?bbi ve kesin (yani var say?mla de?il) bir zaruret ortaya ç?km??sa o zaman anne karn?ndaki ceninin t?bbi bir müdahale ile al?nmas? caiz görülür. Ancak burada dikkat edilmesi gereken unsur anne hayat?n?n tehlikesi kesin olmas?d?r. Bu durumda yukar?daki ifade do?rultusunda kesin olan anne hayat? (yani fil vaki canl? olmas?) her ne kadar ?u anda canl? olsada do?uma kadar canl? olmas? kesin olmayan anne karn?ndaki çocuk için tercih edilir. Yani anneden sebep rahimdeki çocuk dü?ürülebilir.[12]

Anne karn?ndaki cenine 120 günlük olmas?yla ruh verildi?inde ittifak var demi?tik ve ayn? bu do?rultuda cenine ruh verildikten sonrada ?er'i bir gerekçe olmadan kürtaj yap?lmas?n?n haram olmas?nda da ?slam Hukukçular? aras?nda görü? birlili?i vard?r. Ancak cenine ruh verilmeden önce ald?r?lma meselesinde ise ?slam hukukçular? aras?nda görü? birlili?i yoktur. Bunlar?n bir k?sm? çocuk yarat?lmadan önce (bu görü? sahiplerinin yarat?l??tan kas?tlar? ruh'un üflenmesidir
[13]) kürtaj mutlak halde caizdir, derken bir k?sm? da bu görü?ün tam tersine ruh verilmeden önce olsa bile mutlak halde mekruh görmektedir. Gerekçe olarak da rahimde vaki olan suyun (emriyo'nun) gelece?i hayatt?r, dolay?s?yla onun için hayat hükmü verilir, t?pk? hac bab?nda ihraml? olan kimsenin av hayvan?n?n yumurtas?n? k?rmas?yla üzerine cezan?n terettüp etti?i gibi. Hanefi mezhebinde ekseriyetin üzerinde oldu?u görü?: ?slam'?n kabul etti?i bir manada özür olmad??? müddetçe bu i?in helal olmamas? üzerinedir. Ancak kabul edilecek bir manada özrün olmas?yla caiz olaca?? mezhep içinde ifade edilmi?tir.[14] Hanefi hukukçular?n dan , bu özürleri ?u ?ekilde ifade edenler olmu?tur: **1-** Gebelilik, emzirmekte oldu?u çocu?un sütüne zarar vermesi ve baban?n da süt anne bulacak güçte olmamas?. **2-**Çevrenin bozuk olup ?slam'i terbiyenin mümkün olmamas?. (Kanaatimce bu özre ?u ?ekilde itiraz edilebilir: ?çinde bulundu?umuz toplumun ahlak yap?s?n?n bozulmas?nda ferdi olarak Müslümanlara yak??an toplumu bu sapk?nl?klar?yla ba?ba?a b?rakmak de?ildir. Bilakis toplumun düzelmesi için gayret sarf etmeleri gerekir. Zira bana dokunmayan y?lan bin y?l ya?as?n zihniyeti ?slami bir zihniyet de?ildir. Toplumun düzelmesi de bireylerin yani fertlerin düzelmesinden geçer, nitekim toplumu olu?turan fertlerdir. Durum böyle olunca ben çocu?umu ?slam terbiyesiyle yeti?tiremem deyip de bu sorumluluktan kaçmak kanaatimce ?slam ruhuna ayk?r?d?r. Burada Müslümanlara dü?en ?slam terbiyesi alm?? nesiller yeti?tirip ?slam ahlak?ndan yoksun olan toplumun her an ?slam dan uzakla?mas? yerine ?slam ile tan??malar?n? ve as?llar?na rucu etmelerini sa?lamakt?r. Berki burada nesli kaybetmek gibi bir risk olabilir, ancak bu risk den dolay?da toplumun karanl??a do?ru gitmesine de göz yummak do?ru olmad???na kanaat ediyorum. Her ?eyin en iyisini bilen ?üphesiz Allah t?r.) **3-** Kad?n hastâ olup, âdil t?p taraf?ndan hamileli?i sebebiyle hastal???n?n artaca??n?, ya da olmayan bir hastal?k ortaya ç?kaca??n?n söylenmesi.
Maliki mezhebinde kabul edilen görü?e göre ise döllenme olduktan sonra, k?rk günden önce de olsa cenini ald?rma ya da dü?ürmek caiz de?ildir.[15]

?afiler ve özelliklede ?mam? Gazali ayn? görü?ü payla?maktad?rlar. K?rk, ya da yüzyirmi güne kadar kürtaj?n dinen mahzurlu olmad???n? söyleyenlerin görü?ünü yukar?da ifade etmi?tik. Ancak i?in bir di?er önemli yönü daha vard?r: K?rk, ya da yüzyirmi güne kadar kürtaj?n dinen mahzurlu olmad???n? söyleyenlerin görü?ü kabul edilse dahi, mazeret olmadan bir kad?n?n avretini ba?ka erkeklere hatta kad?nlara göstermesinin haram oldu?u dinen sabittir; ?u anda hamile kalm?? ve çocuk istemeyen kad?n?n önüne iki yol ç?kar. a-Ya bir doktorun, ebenin vs. t?bbî müdahelesini istemek (kürtaj). b- Ya da çe?itli ilkel metotlarla yahut ilaç yard?m?yla bunu kendisinin veya kocan?n yapmas?… Birinci yola gitmesi halinde avretini, zaruret olmaks?z?n açmakla bir haram i?leyecektir ki, bu yine ittifakla câiz de?ildir. Ikinci yola girmekle, t?bb?n tesbitlerine göre çok büyük bir ihtimalle sa?l???n? tehlikeye atacak ve bundan, öncelikle anne zarar görecektir. Ba?ar?lamamas? halinde de sakat ve yetenekleri körelmis çocuklar?n do?mas?na sebep olacak; böylece hem ömür

boyu vicdân azab? çekilecek; hem de aile ve toplum olarak maddi, manevi zararlar görülecektir. Adil t?bbi ?slam?n hakem kabul etti?ini ve onun mahzurlu dedi?ine mahzurlu dedi?i dü?ünülürse, bu uygulaman?n da en az?ndan mekruh oldu?u anla??lmaktad?r.

Yukar?daki ihtilaf? özetlemek gerekirse ?slam hukukçular?n ço?unlu?u, hangi safhada olursa olsun çocuk dü?ürmeye izin vermezken di?er bir k?sm? ise mutlak halde izin veriyor. Bir k?sm? da özrün olmas? ve olmamas? diye iki k?s?mda inceliyor. Di?er bir k?s?m ise de 40-42-120 günden önce ve sonra diye hükümlerini ay?r?yor. Ruh üflendikten sonra çocuk dü?ürmenin ve ya ald?rman?n haram oldu?unda ?slam hukukçular? aras?nda görü? birlili?i oldu?unu da yukar?da ifade etmi?tik.

Netice olarak ?slam'?n kabul etti?i bir manada herhangi bir gerekçe olmadan kürtaj caiz de?ildir. Anacak bu yasakl?l?k 40-42. günden önce mekruhluluk derecesindedir. Zira bu merhaleden önce çocu?un uzuvlar? yukar?da da ifade edilen hadisi ?erifçe de yarat?lmam??t?r. 40–42. günden sonra bu yasakl?l???n derecesi hamlin müddeti do?rultusunda artar, taki hamil yüz yirminci güne ula??nca zira bu safhadan sonra yasakl?l?k haram derecesine yükselerek bu i?lem haram olur. Kürtaj i?lemini caiz k?lan özürlerin de boyutu t?pk? kürtaj'?n yasakl?l???ndaki boyut gibidir. Yani 40-42. günden önceki özürler fazla ?iddetli de?ilken bu günlerden sonraki özürler ise daha ?iddetlidir. Taki 120. gün oluncaya kadar, bu safhadan sonra kürtaj'? caiz k?lan özür sadece anne hayat?n?n ölüm ile nihayete ermesidir ki bu konudaki ihtilaf? yukar?da beyan etmi?tik.[16]

Cenine kar?? bir cinayet i?lenmesi halinde **gurre** tabir edilen bir ceza tazminat ödenir. **Gurre** ceninin miras? kabul edildi?inden ceninin dü?mesine sebep olan kimse hariç varisleri aras?nda payla?t?r?l?r. ?slam Hukukçular?n ittifak?yla **gurre**'nin miktar? kamil bir insan diyetinin yirmide biridir. Gurre'yi gerektiren dü?ü?ün konumu hakk?nda ulama ihtilaf etmi?lerdir. Bu ihtilaf üstad?m?z Halil Günenç hoca efendinin (mevsua) adl? eserinde ?u ?ekilde ifade ediliyor. Malikilere göre (mud?a)(alaka) dedi?imiz rahimdeki o nesnenin çocuk oldu?u bilinmesi durumunda gurre gerekir. ?afilere göre birkaç görü? ifade de edilse do?ru olan cenine ruh öflendikden sonra gurre'nin gerekli olmas?d?r. Hanefilere göre ise çocu?un uzuvlar?ndan herhangi bir bölümünün olu?mas?yla güre gerekir.[17] ?afi ve Hanbeli fakihleri gurre ile birlikte kefaret ödenmesini de gerekli görseler de Hanefi ve Maliki fakihlerine göre kaffaret vacip de?il bilakis menduptur.[18]

?slam dini gebeli?i önleyici tedbirler almay? ho? görmü? ve e?lerin diledikleri zaman ve say?da çocuk sahibi olmalar?na imkan vermi?tir, fakat ba?lam?? olan gebeli?i sona erdirmeyi do?ru olarak kabul etmemi?tir. Bundan dolay? bu i?i yapmay? dü?ünen ve kendince buna bir tak?m gerekçeler bulan okuyucular?m?za ?iddetle bu i?e giri?meden bu konuda mahir olan hocalar?m?zla fikir al?? veri?i yapmalar?n? ve ?ah?slar? ad?na fetva sormalar?n? tavsiye eder ve sizi Allaha emanet ederim. Selam ve Muhabbetlerimle…

---

[1] Magrifet'is-sünen vel'âsar lil-Beyhaki no:4277 – Musannef Abdurrezzak no:10391 – Eddurr'ul-Mensur :Maide 88
[2] Bak:Tahrir ve tahbir illetin k?s?mlar? – Teysir et-tahrir illetin k?s?mlar? – El-Bahr'ul muhit
[3] El-Mevsua'til-f?kh?yye el-kuveyti c:2 s:56
[4] Mü'minun 12-15
[5] Buhari no:2969 Müslim no:4781(laf?z Müslim'in dir)
[6] Müslim no:4783
[7] Bak Tevsir'rür-razi mü'minün suresi 16. ayetin tevsiri.
[8] Tuhfe'tül-mevdüd bi-ahkam'il mevlüd 1/147 – Fetava er-remli: cenaiz – ?sam ?slam ve

[9] Bak:Müslim no:4782-4783-4784
[10] El-Mevsua’til-f?kh?yye el-kuveyti c:2 s:57
[11] ?bni Abidin: Matlabun fi-defnil meyyit
[12] Mecelle Düveli adet:5 cüz:1
[13] Bahr’rur-raik: ahkam’un-nifas – ?bni Abidin c:3 s:192 – Feth’ül-kadir: nikah’ül-rakik
[14] El-Mevsua’til-f?kh?yye el-kuveyti c:2 s:58
[15] Ha?iye’tüs-savi ala?’erh’ül-sa?ir: Mesele’tül-ihrac’ul-meni – Ha?iye’tüt-dusuki: Mevani’un-nikah
[16] Fetava ez-zerka s:285
[17] El-mevsua’tül-f?khiyye’tül-müyessirre c:2 s:237
[18] El-Mevsua’til-f?kh?yye el-kuveyti c:2 s:60